

Asia: VN/11019/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Millaisia taloudellisia, toiminnallisia, yhteiskunnallisia tai muita vaikutuksia tunnistatte? Miten arvioitte uuden toiminta- ja toteutusmallin tai muut edustamallenne taholle aiheutuvat seuraukset?

-

2. Miten näette uusien toimijoille asetettujen velvoitteiden, kuten esimerkiksi rekisteröintivelvoitteiden, tiedonantovelvoitteiden, turvallisuusvelvoitteiden ja näyttötoimintavelvoitteiden, toimivuuden edustamanne tahon näkökulmasta?

-

3. Miten 26 §:n verkkotietojärjestelmän luokat toimivat näkökulmastanne ja ovatko esitetyt verkkotietojärjestelmien tietoturva vaatimukset riittävän kattavat?

-

4. Miten näette sähköisen tietopisteen rahoituksen ja toimialoilta perittävät maksut nyt ja tulevaisuudessa?

-

5. Miten arvioitte verkkotietokyselyn määrääjat sekä verkkotoimijalle asetetun määrääjan ilmoittaa verkkotietokyselyssä pyydetyt tiedot Liikenne- ja viestintäviraston tietopisteeseen?

-

6. Miten arvioitte verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen käsittelyn kokonaisturvallisuutta ja uusien turvallisuusvaatimusten riittävyyttä ja kattavuutta?

-

7. Muita huomioita tai kommentteja hallituksen esityksestä?

Ehdotetun lain maanalaisen infrastruktuurin sijaintitiedoista 5 §:n 1 momentissa säädettäisiin työn suorittajalle velvollisuus selvittää verkkotietokyselyllä, sijaitseeko alueella verkkoinfrastruktuuria ennen lähes kaikkea maan sisään ulottuvan työn tekemistä. Verkkotietokyselyn tekeminen edellyttää lain 10 §:n mukaan rekisteröitymistä tiedon käyttäjäksi, ja rekisteröitymisen hyväksyminen edellyttää, että rekisteröitävä täyttää samassa lainkohdassa asetetut edellytykset. Käsitykseni mukaan moni nykyinen vain satunnaisesti kaivuutöitä tekevä toimija ei täyttäisi laissa asetettuja edellytyksiä eikä niin muodoin voisi enää jatkossa tehdä kyseisiä töitä. Asetettu edellytys toiminnasta maanrakennusalalla tai maan- tai vesirakennustöiden säännöllisestä suorittamisesta ovat myös omiaan vaikeuttamaan alalle ryhtymistä.

Luonnoksen perustelujen ”Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys” osiossa on tuotu esiin, että ehdotettu sääntely voi rajoittaa elinkeinovapautta ja esitetty sinänsä hyväksyttäviä perusteita rajoittamiselle.

Esitysluonnoksesta ei ilmene, onko ehdotusta laadittaessa arvioitu, voisiko lain tavoitteet toteuttaa tavalla, joka minimoisi elinkeinonvapauden rajoittamisen.

Nyt lain 5 §:n 1 momentissa edellytetään, että työn suorittaja selvittää verkkotietokyselyllä ennen maan sisään ulottuvaan työhön ryhtymistä, onko alueella verkkoinfrastruktuuria. Lain 10 §:ssä säädetyt edellytykset kyselijäksi rekisteröitymisestä tarkoittavat, että kaikki toimijat eivät voi tehdä kyselyä. Toisaalta ehdotetun lain 11 §:n mukaan kiinteistön omistajalla on aina oikeus tehdä omistamansa kiinteistön aluetta koskeva kysely. Esityksen perusteluista ei ilmene, onko esitystä laadittaessa arvioitu mahdollisuutta säätää verkkotietokyselyvelvoitteesta esimerkiksi niin, että kiinteistön omistajan tekemällä kyselyllä voisi täyttää työn suorittajalle nyt asetettavan velvoitteen tilanteessa, jossa työn suorittaja ei ole voinut rekisteröityä tiedon käyttäjäksi.

Lain 43 §:ssä on ehdotettu säädettäväksi seuraamusmaksusta. Sen suuruudeksi kaavaillaan 1.000–500.000 euroa. Säätämisyjärjestysperusteluissa todetaan enemmän perustelematta, että seuraamusmaksu on oikeasuhtainen. Tällainen toteamus edellyttää perusteluja ja oikeasuhtaisuuden arvioimista suhteessa niihin seikkoihin, joiden nojalla seuraamusmaksu voidaan päättää määrätä. Tältä ja muiltakin osin seuraamusmaksusta on huomattavan paljon perustuslakivaliokunnan käytäntöä, jota olisi tässä yhteydessä aiheellista hyödyntää.

Katson, että lakiesityksessä tulisi tarkoin arvioida sääntelyn toteuttamistapa niin, että perustuslain turvaamia oikeuksia ja vapauksia rajoitetaan niin vähän kuin mahdollista.

Liesivuori Pekka

Oikeuskanslerinvirasto - Valtioneuvoston oikeuskansleri Janne Salminen